

- 9) 'बुल जम्पर' बैलावरील कसरत हे भिंतीचित्र ---- येथे सापडले.
 अ) मेसोपेटेमिया ब) ग्रीक
 क) इजिप्त ड) नॉसस
- 10) आधुनिक चित्रकलेचा जनक ---- आहे.
 अ) माने ब) पिसारो
 क) सेझॉँ ड) आगस्टी रन्वा
- 11) कांग्रा शैली ---- यांच्या कारकिर्दीत भरभराटीस आली.
 अ) राजा निहालचंद ब) राजा हरिवंश सिंह
 क) राजा संसारचंद ड) राजा मानसिंग
- 12) मुघल शैलीतील प्राणी, पशुपक्ष्यांची चित्र रंगविण्यात ---- हा चित्रकार प्रसिद्ध होता.
 अ) मीरसय्यद अली ब) उस्ताद मन्सूर
 क) अब्दुल समद ड) अब्दुल ख्वाजा

प्र.2 संक्षिप्त टिपा लिहा. (कोणत्याही चार)

12

- 1) जैनलघुचित्र शैली
- 2) रागमाला चित्र
- 3) झिगुरात
- 4) क्रिट कला
- 5) चित्रकथा
- 6) पाल लघुचित्र शैली

प्र.3 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

12

- 1) अल्तामिरा गुहा व लास्का गुहा यांच्या बद्दल माहिती लिहा.
- 2) जहांगिरकालीन लघुचित्र शैली चे सविस्तर वर्णन करा.
- 3) इजिप्त ची शिल्पकलेची थोडक्यात माहिती लिहा.
- 4) 'कंपनी स्कूलची' थोडक्यात माहिती लिहा.

प्र.4 खालील प्रश्नाचे तपशीलवार उत्तर द्या. (कोणताही एक)

12

- 1) उत्तर दृकप्रत्ययवादातील कोणत्याही दोन कलावंताबद्दल माहिती लिहा.
- 2) राजस्थानी लघुचित्र शैलीचे सविस्तर वर्णन करा.

प्र.5 खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा.

12

दृकप्रत्ययवादाचे कार्य स्पष्ट करा. व कोणत्याही दोन कलावंताच्या कार्याची माहिती लिहा.

Seat
No.

--

Master of Visual Arts (Painting) (Semester - I) (New) (NEP CBCS)
Examination: March/April-2024
Philosophy of Arts (Indian & Western) (MVA01102)

Day & Date: Monday, 13-05-2024
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 60

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडून वाक्य पूर्ण करा.

12

1) 19 व्या शतकातील दुसऱ्या दशकात फ्रान्समध्ये कलावादी आंदोलन सुरु झाले
---- ह्या आंदोलनाचा प्रमुख प्रतिनिधी होता.

अ) ए.सी.ब्रेडले	ब) गोनेयर
क) रॉजर फ्राय	ड) वॉल्टर पेटर

2) क्रोचेच्या प्रभावाच्या परिणामामुळे ---- नावाच्या एका नव्या विचारधारेचा उगम झाला.

अ) फाववाद	ब) दादावाद
क) अविष्कारवाद	ड) भविष्यवाद

3) ---- हा रशियन मार्क्सवादाचा प्रवर्तक होता.

अ) कार्ल मार्क्स	ब) बी. जी. वेलस्की
क) हेगेल	ड) कॉडवेल

4) द पावर्टी ऑफ फिलॉसॉफी हे पुस्तक ---- यांनी लिहिले.

अ) चर्निशेवस्की	ब) कार्ल मार्क्स
क) टॉलस्टॉय	ड) बी. जी. वेलस्की

5) ---- या वैज्ञानिकाने मन आणि मनातील समस्या सोडवण्याचा प्रयत्न केला.

अ) थिओदोर लिप्स	ब) सिगमंड फ्रॉइड
क) अल्फ्रेड एडलर	ड) टॉलस्टॉय

6) आर. जी. कॉलिंगवुड हे ---- होते.

अ) कलासमीक्षक व निबंधकार	ब) चित्रकार व पुरातत्त्व
क) मनोचिकित्सक	ड) वैज्ञानिक

7) ---- हे आधुनिक कलेचे व्याख्याकार आणि अविष्कारवादी कलेचे विशेष समर्थक मानले जातात.

अ) हर्बर्ट रिड	ब) वर्नन ली
क) जॉन रस्किन	ड) आय. ए. रिचर्ड्स

8) स्थिर भावना कलाकृतीतून व्यक्त झाल्यास त्यांना ---- अशी संज्ञा आहे.

अ) रस	ब) विभाव
क) अनुभाव	ड) भाव

- 9) उत्साह ——— रस म्हणजे एखादे कार्य करण्याविषयी व्यक्तने निश्चयपूर्वक केलेली, घेतलेली उभारी.
 अ) वीर ब) रती
 क) क्रोध ड) शोक
- 10) भारताने ——— निर्मिती केली.
 अ) संगीत रत्नाकर ब) नाट्यशास्त्र
 क) काव्यालंकार संग्रह ड) चित्रतुरगन्यास
- 11) फिलॉसॉफी ऑफ द स्पिरिट हा ग्रंथ ——— यांनी लिहिला.
 अ) बेनीदेत्तो क्रोचे ब) पलावेयर
 क) बॉदलेयर ड) गोन्कार
- 12) ——— हे आधुनिक काळाचा महान मनोचिकित्सक होता.
 अ) अल्फ्रेड एडलर ब) कार्ल गुस्ताव युंग
 क) चर्निशेवस्की ड) सिग्मंड फ्रॉइड

प्र.2 संक्षिप्त टिपा लिहा. (कोणतेही चार)

12

- अ) हर्बर्ट रिड
 ब) सुसान लॅंगर
 क) लिओ टॉलस्टॉय
 ड) कार्ल मार्क्स
 इ) सिग्मंड फ्रॉइड
 ई) बी. जी. वेलस्की

प्र.3 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

12

- अ) बेनीदेत्तो क्रोचे याने मांडलेल्या सिद्धांताचे सविस्तर वर्णन करा.
 ब) स्थायी भाव व रस यातील फरक स्पष्ट करा.
 क) सौंदर्य भावना व सौंदर्य रस यावर माहिती द्या.
 ड) प्रतीके आणि त्याचे महत्व याबद्दल सविस्तर माहिती लिहा.

प्र.4 खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणतेही एक)

12

फ्रांस मधील कलावादी सिद्धांत स्पष्ट करा.

किंवा

कला निर्मितीचे जनक घटक याचे सविस्तर वर्णन करा.

प्र.5 खालील प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

12

भरतमुनीने मांडलेले रससिद्धांत व रस सुत्रातील संज्ञाचे अर्थ व त्याचे नाट्यशास्त्रात असलेले महत्त्व स्पष्ट करा.

- 9) ---- हा सर्वात अधिक प्रसिद्ध अमेरिकन पॉप कलाकार आहे.
अ) रॉबर्ट रोशेनबर्ग ब) अलेक्झांडर रोदस्चेन्को
क) पियट मोन्ट्रीआन ड) हेनरी रूसो
- 10) 1948 मध्ये मुंबईच्या काही कलाकारांनी एकत्र येऊन ---- नावाचा संघ स्थापन केला.
अ) कलकत्ता ग्रुप ब) ग्रुप 1890
क) दिल्ली शिल्प ड) प्रोग्रेसिव्ह आर्टिस्ट ग्रुप
- 11) बंगाल चित्रशैलीचे प्रवर्तक चित्रकार ---- होते.
अ) अविनिंद्रनाथ टागोर ब) रवींद्रनाथ टागोर
क) नंदलालबोस ड) गगनेन्द्रनाथ टागोर
- 12) ऑप आर्ट चा प्रारंभ ---- याने केला.
अ) मार्क शागल ब) हेनरी रूसो
क) सालव्हादोर दाली ड) विक्टर वासारेली

प्र.2 संक्षिप्त टिपा लिहा. (कोणत्याही चार)**12**

- 1) दादावाद
- 2) असितकुमार हल्दार
- 3) ऑप आर्ट
- 4) देवीप्रसाद रायचौधरी
- 5) बौहौस
- 6) अविनिंद्रनाथ टागोर

प्र.3 खालील प्रश्नांची उत्तरे सविस्तर लिहा. (कोणतेही दोन)**12**

- 1) दिल्लीशिल्पीचक्र बद्दल थोडक्यात माहिती लिहा व त्यातील एका कलाकाराबद्दल माहिती लिहा.
- 2) घनावादाबद्दल सविस्तर चर्चा करा.
- 3) प्रोग्रेसिव्ह आर्टिस्ट ग्रुप, मुंबई बद्दल थोडक्यात माहिती लिहा.
- 4) प्रतिकवाद व नाबि चित्रकार यांच्या कार्याबद्दल चर्चा करा.

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे तपशीलवार उत्तर द्या.**12**

- 1) फाववाद बद्दल सविस्तर माहिती लिहा.
- 2) खालील कलाकारांचे कलाक्षेत्रातील योगदानावर चर्चा करा.
अ) लक्ष्मा गौड
ब) जी. आर. संतोष

प्र.5 खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा.**12**

अति वास्तववाद बद्दल सविस्तर चर्चा करा व त्यातील एका कलाकाराबद्दल माहिती लिहा.

- 8) परमसौंदर्य हेच जगातील सर्व सौंदर्याचा स्रोत आहे असे ---- त्यांचे मत आहे.
 अ) साँक्रेटिस ब) प्लेटो
 क) अरिस्टोटल ड) टॉलस्टॉय
- 9) हेगेलच्या मते कलेने अमूर्ततेकडून ---- प्रवास केला पाहिजे.
 अ) सुस्पष्टतेकडे ब) रूपात्मकतेकडे
 क) कल्पकतेकडे ड) आकर्षकतेकडे
- 10) बुद्धीचा संवेदनात्मक अविष्कार म्हणजे ज्ञान असेल तर सौंदर्यात्मक अविष्कार म्हणजे ---- होय.
 अ) कला ब) चित्र
 क) साहित्य ड) शिल्प
- 11) 1790 साली कांटने ---- या ग्रंथातून उदात्त म्हणजे काय याचा शोध घेतला.
 अ) पोएटिक्स ब) क्रिटिक्स ऑफ जजमेंट
 क) रिपब्लिक ड) लॉज ऑफ एपिनामिक्स
- 12) अलेक्झांडर बामगार्टनच्या मते या जगताचे आकलन करण्याच्या ---- पद्धती आहेत.
 अ) पाच ब) तीन
 क) दोन ड) एक

प्र.2 संक्षिप्त टिपा लिहा. (कोणत्याही चार)

12

- 1) जाहिरातीतील चित्रकलेचा उपयोग
- 2) प्लेटोचे कलाचिंतन
- 3) हेगलचे सौंदर्यचिंतन
- 4) चित्रकला आणि समाजशिक्षण
- 5) न्यूड
- 6) भरतमुनींचे रससिद्धांत

प्र.3 खालील प्रश्नांची उत्तरे सविस्तर लिहा. (कोणतेही दोन)

12

- 1) अलेक्झांडर बामगार्टनच्या सौंदर्यशास्त्रीय चिंतनाची वैशिष्ट्ये सांगा.
- 2) कलांचा आंतरसंबंध यावर सविस्तर चर्चा करा.
- 3) कांटचे सौंदर्य आणि उदात्तता यावरील चिंतन स्पष्ट करा.
- 4) "डान्स ऑफ शिवा" कुमारस्वामींचे भारतीय नृत्यपरंपरेवरील त्यांचे मत स्पष्ट करा.

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे तपशीलवार उत्तर द्या.

12

- 1) रविंद्रनाथ टागोरांचे सौंदर्यचिंतन यावर सविस्तर चर्चा करा.
- 2) सौंदर्यशास्त्र, कला, तत्वज्ञान आणि विज्ञान यांचा परस्परसंबंध लिहा.

प्र.5 खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा.

12

आधुनिक सौंदर्यशास्त्राचा प्रणेता अलेक्झांडर बामगार्टन यांनी मांडलेल्या कलेचे तत्वज्ञानाची माहिती लिहा.

- 9) जगातील सर्वात मोठे म्युझियम ---- येथे आहे.
 अ) ब्रिटिश म्युझियम   ब) सालार जंग
 क) लुव्र   ड) व्हॅटीकन
- 10) गढी आर्ट स्टूडियो ---- शहरात आहे.
 अ) अहमदाबाद   ब) दिल्ली
 क) मुंबई   ड) कलकत्ता
- 11) ललित कला अॅकॅडमीची स्थापना ---- तारखेला झाली.
 अ) 8 ऑगस्ट 1954   ब) 15 ऑगस्ट 1954
 क) 5 ऑगस्ट 1954   ड) 6 ऑगस्ट 1954
- 12) चित्रकार के. एस. बोस आणि रियाज कोमु यांनी कोची मुझुरिस बिनाले ---- शहराच्या धर्तीवर सुरु केले.
 अ) व्हेनिस   ब) पॅरिस
 क) लंडन   ड) बर्लिन
- 13) कोची मुझुरिस बिनालेची स्थापना ---- वर्षी झाली.
 अ) 15/04/2012   ब) 12/12/2012
 क) 15/12/2012   ड) 12/1/2012
- 14) ललितकला अॅकॅडमी याचे महाराष्ट्रातील कलाकारांसाठी कार्यक्षेत्र ---- शहराच्या अंतर्गत येते.
 अ) बडोदा   ब) मुंबई
 क) चेन्नई   ड) दिल्ली
- 15) चोलामंडलम् रहिवासी कलादालन स्टूडियो ---- शहरा लगत आहे.
 अ) खैरागढ   ब) बेंगलुरु
 क) चेन्नई   ड) हैद्राबाद
- 16) बॉम्बे आर्ट सोसायटी अंतर्गत ---- स्कॉलशिप दिली जाते.
 अ) बेंद्रे-हुसेन   ब) हुसेन-रझा
 क) बेंद्रे-सुझा   ड) आरा-सुझा

प्र.2 संक्षिप्त टिपा लिहा. (कोणत्याही चार)

- 1) भारत भवनचे योगदान
- 2) प्रोग्रेसिव्ह आर्टिस्ट ग्रुप
- 3) शांती निकेतनचे महत्त्व
- 4) नॅशनल गॅलरी मॉडर्न आर्ट (NGMA) चे महत्त्व
- 5) ललितकला अॅकॅडमीचे योगदान
- 6) जे. जे. स्कूल ऑफ आर्ट चे महत्त्व व योगदान

- प्र.3 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) 16**
- 1) कला ही अर्थव्यवस्थेसाठी का पुरक आहे हे विशद करा.
  - 2) आर्ट फेअर व आर्ट फेस्टिवल यांच्यातील फरक स्पष्ट करा.
  - 3) आर्ट गॅलरीज व लिलाव करणारे गॅलरीज यांच्यातील फरक स्पष्ट करा.
  - 4) म्युझियम आणि गॅलरीज यांच्यातील फरक स्पष्ट करा.
- प्र.4 खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर द्या. (कोणताही एक) 16**
- 1) कलेतील गुंतवणूक का महत्त्वाची असते सविस्तर चर्चा करा.
  - 2) कला व अर्थव्यवस्था यातील संबंधावर चर्चा करा.
- प्र.5 खालील प्रश्नाचे उत्तर लिहा. 16**
- जाहिरात क्षेत्र कला, प्रिंट मिडिया कला, डिजिटल आर्ट, समाज व कलाकार यांच्यातील एकमेकांशी असलेला संबंध स्पष्ट करा.

- प्र.3 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) 16**
- अ) संशोधन आराखड्याच्या पायऱ्या स्पष्ट करा.
ब) संशोधन अहवाल लेखनशैली स्पष्ट करा.
क) मूलभूत संशोधन आणि उपयोजित संशोधन यातील साम्य-भेद स्पष्ट करा.
ड) हेतूच्या / उद्दिष्टाच्या आधारावर संशोधनाचे प्रकार विशद करा.
- प्र.4 खालील प्रश्नाचे तपशीलवार उत्तर द्या. (कोणतेही एक) 16**
भू विज्ञानातील संशोधनाचे महत्त्व सविस्तर लिहा.
किंवा
संशोधन आराखड्याचे महत्त्व विशद करा.
- प्र.5 खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. 16**
संशोधन आराखड्याचे प्रमुख पाच टप्पे विशद करा.